

Agentura pro sociální začleňování
v romských lokalitách

nábřeží Edvarda Beneše 4
118 01 Praha 1

Perspektivy lokálního partnerství Přerov

Přerov 2010

Zpracoval: Martin Navrátil

www.socialni-zaclenovani.cz

PODPORUJEME
VAŠI BUDOUCNOST
www.esfcr.cz

Úřad vlády České republiky

1. Úvod

Agentura pro sociální začleňování začala v Přerově působit v roce 2008 a jejím hlavním úkolem v tomto období bylo spolupracovat na přípravě Integrovaného plánu rozvoje města, který měl umožnit čerpat prostředky na revitalizaci veřejných prostranství a opravy domů, ale také na vytvoření sociální infrastruktury a zajištění prostředků na poskytování sociálních služeb a dalších činností na poli sociální integrace. V rámci projektu IPRM vznikl indikativní seznam projektových aktivit a vytvořil se okruh lokálních partnerů, kteří měli v rámci následujícího období garantovat jejich naplňování. V roce 2009 byla činnost lokálního partnerství zaměřená právě na realizaci těchto projektových aktivit. Část projektů byla podaná, zejména projekty v oblasti vzdělávání, prevence xenofobie a rasismu, příprava některých pokračuje i v roce 2010¹. Zde se jedná zejména o projekty na zabezpečení infrastruktury pro sociální služby. Důležitou náplní činnosti lokálního partnerství od druhé poloviny roku 2009 byla příprava Individuálního projektu obecního, na kterém se podíleli všichni jeho členové. Ačkoli jeho příprava byla rozhodnutím Rady města Přerova z 1.6. 2010 zastavená, naplánovaný soubor aktivit tu zůstává připravený pro případnou realizaci se zajištěním jiných zdrojů.

Předkládaný dokument má sloužit jako jakýsi jednoduchý plán společných či alespoň společně uvážených činností lokálního partnerství a jako nabídka k dalšímu rozvoji spolupráce mezi aktéry sociální integrace v Přerově a Agenturou pro sociální začleňování. V následujících kapitolách postupně hovoří o jednotlivých partnerech, o okruzích problémů, které buď lokální partneři řeší nebo se k jejich řešení chystají. Poslední kapitola předkládá potenciály spolupráce, které jsou výsledkem jednání buď všech nebo některých členů lokálního partnerství, případně za účasti dalších subjektů.

2. Popis lokality

Přerov

Přerov je statutární město uprostřed Olomouckého kraje, asi dvacet kilometrů od Olomouce. Žije zde přibližně 47 tisíc obyvatel. Jedná se o ekonomicky silné centrum s rozvíjejícím se průmyslem a obchodem. Za zmínku stojí zejména průmysl chemický a strojírenský, který zde má dlouho tradici a který zde stále prosperuje navzdory transformačním procesům posledních dvaceti let. Přerov je město kontrastů. Na jedné straně se zde setkáme s rozlehlými parky a poklidnými místy s historickou zástavbou, na druhé straně s urbanisticky

¹ Podrobně ke stavu připravenosti projektů v rámci realizace IPRM srov. Závěrečná zpráva o činnosti Agentury pro sociální začleňování v romských lokalitách v roce 2009, str. 36. Ke čtení na <http://www.socialni-zaclenovani.cz/dokumenty/o-agenture>.

necitlivě řešenými průmyslovými aglomeracemi a dopravní tepnou, která prochází takřka centrem města. Na jedné straně jsou v Přerově exkluzivní rezidenční čtvrti, na druhé straně chudinská ghetta. Integrovaný plán rozvoje města je jedním z rozsáhlých projektů posledních let, kterým se magistrát snaží ostrost tohoto protikladu zmírnit. Právě na tomto projektu spolupracuje se statutárním městem Přerov Agentura pro sociální začleňování.

Problém sociálního vyloučení spojují Přerované především se třemi lokalitami v centru města nebo jeho blízkosti. Jsou to vyloučené lokality na ulici Kojetínská, Husova a Škodova. Poslední výzkum z roku 2009 ukázal, že v těchto lokalitách žije přibližně 850 obyvatel. V Přerově jsou však další oblasti, ne dosud sociálně vyloučené lokality, kde se romské obyvatelstvo výrazně koncentruje. Jedná se zejména o některé domy v tzv. Jižní čtvrti, o ulici Denisova a části sídliště Předmostí. Mnoho Romů však žije v Přerově rozptýleně mezi majoritním obyvatelstvem a jsou plně nebo částečně integrováni do života obce. Mezi převážně romskými obyvateli vyloučených lokalit a ostatním obyvatelstvem panuje značné napětí. Nedostatky v občanském soužití opakovaně tematizují jak Přerované romského původu, tak Přerované z majoritní populace. Vinou nedostatečné komunikace vzniklo na obou stranách řada mýtů, které se nezakládají na pravdě, nicméně stávají se zdrojem napětí a novou bariérou v komunikaci. Často se například zmiňuje nebezpečnost ulice Škodova, přes kterou chodí Přerované na nádraží. Navzdory tomu, že policejní statistika dohady o krádežích a násilnostech v této lokalitě jednoznačně vyvrací a ukazuje na celkový pokles kriminality v posledních pěti letech, mýtus dále přetrvává. Pochopitelně ne všechny problémy obyvatel romských lokalit vyplývají z nedostatečné komunikace. Je zde vysoká, téměř stoprocentní nezaměstnanost, veliké procento romských mužů prohrává peníze ve výherních automatech, kterých je v Přerově na počet obyvatel nadprůměrně mnoho, a prohlubuje zadlužení rodin. Značný problém představuje také segregace obyvatel v oblasti bydlení. Ačkoli historie přerovských ghatt není dlouhá – všechny tři vznikly sestěhováním obyvatel během 90 let-, je pro řadu jejich obyvatel v současnosti téměř nemožné získat bydlení „na lepší adrese“. Důvodem je zejména privatizace městského bytového fondu.

3. Popis partnerů

Lokální partnerství v Přerově vzniklo pod vedením Agentury pro sociální začleňování v roce 2008 a sdružuje kromě města Přerova a Agentury také neziskové organizace, které se zabývají problematikou sociální integrace. Jedná se o Armádu spásy, Člověka v Tísni, Oblastní charitu Přerov, Centrum sociální prevence Kappa –Help, a Duha Klub Rodinku. Lokální partnerství také velmi úzce spolupracuje s policií České republiky, příležitostně s Úřadem práce. Lokální partnerství jako nástroj spolupráce prokázalo podle shodného mínění jeho členů svoji efektivitu při společném plánování aktivit a přípravě projektů. Je důležitým místem pro pravidelnou výměnu informací. Svoji funkčnost prokázalo v rámci aktivit směřujících k minimalizaci rizik pochodu neonacistů v dubnu 2009. Našlo také svoje místo ve formální schvalovací struktuře IPRM. Jeho členové tvoří tým pracovní skupiny pro sociálně vyloučenou lokalitu, která doporučuje řídicímu výboru projekty, které jsou s IPRM v souladu.

Lokální partneři:

Statutární město Přerov, zastoupené náměstkyní primátora Mgr. Šárkou Krákorovou Pajůrkovou.

V červnu 2002 byl schválen zastupitelstvem města Přerova koncepční dokument *Program soužití*, který si kladl za cíl přijmout opatření vedoucí k harmonizaci soužití mezi Romy a většinovou společností. Program definuje čtyři klíčové oblasti: oblast bytové problematiky, oblast vzdělávání, oblast volného času a oblast vzájemné komunikace a v každé z těchto oblastí navrhuje konkrétní kroky, které je třeba pro zlepšení situace učinit. Z programu *Soužití* vycházejí navrhovaná opatření ve Střednědobém plánu sociálních služeb pro rok 2007-10 (především prac. skup. „Etnické menšiny“, ale také „Občané ohrožení sociálním vyloučením“ a „Rodiny, děti a mládež“). Na uvedený program se odvolává rovněž „Strategický plán ekonomického a územního rozvoje města Přerova na rok 2007-2013“. Dalším důležitým dokumentem, který město připravilo již ve spolupráci s Agenturou pro sociální začleňování v roce 2008, je Integrovaný plán rozvoje města. Tento plán má tři prioritní oblasti, které se týkají revitalizace veřejných prostranství, regenerace bytových domů a třetí oblast se týká sociální integrace. V rámci třetí oblasti město naplánovalo, že bude čerpat investiční dotace na rekonstrukci objektů pro poskytování sociálních služeb a připraví projekt týkající se vzdělávání pracovníků sociálního odboru a poskytovatelů sociálních služeb. V roce 2009 a v první čtvrtině roku 2010 připravoval sociální odbor ve spolupráci s lokálními partnery zmíněné investiční projekty a rovněž Individuální projekt obecní, který měl vést k udržitelnosti aktivit v rekonstruovaných objektech, posílení a provázání sociálních služeb ve městě Přerově. Dalším důležitým efektem tohoto projektu je propojení poskytování služeb s činností sociálního odboru, jmenovitě oddělení sociálně právní ochrany dětí.

Město má dva terénní pracovníky. Veliký důraz klade na organizaci veřejné služby.

Sociální odbor se dále podílí na činnosti pracovní skupiny „Tour de Dvůr“, kterou organizuje PČR (viz dále), směřující k prevenci trestné činnosti a sociálně patologických jevů. V souladu s celkovým zaměřením Integrovaného plánu se sociální odbor zajímá o situaci romských žáků, podílí se na činnosti pracovní skupiny pro oblast školství, podniká kroky proti záškoláctví a proti mechanickému zařazování romských žáků do základní školy praktické.

Člověk v Tísni o.p.s., zastoupený Richardem Kořínkem

V Přerově sídlí od roku 2007 pobočka organizace Člověk v tísni. V lednu roku 2008 otevřela novou kancelář v Kojetínské ulici, která slouží především jako kontaktní místo pro obyvatele sociálně vyloučených lokalit. Společnost Člověk v tísni v Přerově nabízí pracovní poradenství již od dubna 2007. Poskytuje terénní programy (reg. č. 8373997), a to v rámci Programů sociální integrace a poradenství. V době chystaného prodeje objektů ve Škodově ulici a předpokládaných problémových situacích začala organizace působit v této o lokalitě a pracovat s jejími obyvateli. Organizace nabízí zejména služby terénní sociální práce, pomáhá klientům v oblasti nezaměstnanosti, zadluženosti a sociálně-právního poradenství. Nabízí poradenství v oblasti bydlení, vypořádání se s dluhy nebo pomoc při vyřizování dávek pomoci v hmotné nouzi.

Učí klienty, jak realizovat aktivizační plány sestavené na Odboru sociálních dávek magistrátu, jak kontaktovat zaměstnavatele, hledat nabídky práce na internetu a v inzertních novinách. V rámci podpory při získávání pracovních návyků doprovázejí své klienty k zaměstnavatelům a ve zkušební době je možná jejich asistence při zaměstnání. V rámci terénních programů se Člověk v tísni rovněž orientuje na poskytování asistence v trestním řízení. Pracovní poradenství bylo podpořené v rámci Společného regionálního programu Olomouckého kraje. V rámci celonárodního projektu zahájila ČvT v Přerově rovněž činnost na poli inkluzivního vzdělávání. Na začátku roku 2010 byla obnovena pracovní skupina pro oblast vzdělávání, která navazuje na činnost pracovní skupiny vzniklé v roce 2008 pod vedením Agentury pro sociální začleňování. Jednotlivá setkání pracovní skupiny se věnují různým tématům inkluzivního vzdělávání (docházka dětí do školy, včasná péče, asistenti pedagoga).

Kappa-Help o. s., zastoupená Ivanou Smětalovou,

Občanské sdružení nabízí pomoc lidem, kteří se dostali do tíživé sociální situace a hrozí jim vyloučení na okraj společnosti – ať již z důvodu užívání drog, chudoby nebo života na "špatné adrese". Kromě toho působí i preventivně, usiluje o předcházení sociálnímu vyloučení a o vzdělávání veřejnosti i jednotlivých profesních skupin. Provozuje kontaktní centra v Přerově a v Hranicích pro osoby ohrožené návykovým chováním (drogy, alkohol, hrací automaty), terénní programy v Přerově, Lipníku n. Bečvou, Kojetíně a Hranicích pro uživatele návykových látek,

nízkoprahový klub pro mládež v Přerově – pro mládež ze sociálně znevýhodněného prostředí, která chce volný čas trávit i jinak než na ulici nebo v hernách, programy primární prevence pro žáky základních a středních škol. Působí na území celého okresu Přerov, většina služeb je bezplatných a anonymních. Drogové služby (kontaktní centrum a terénní program) jsou certifikovány RVKPP, program specifické prevence užívání drog byl certifikován MŠMT. V souladu se zákonem o sociálních službách sdružení disponuje třemi registrovanými sociálními službami – kontaktní centrum (reg. č. 9567487, od 1. 1. 2007), terénní programy (reg. č. 1403846, od 1. 1. 2007) a nízkoprahové zařízení pro děti a mládež (reg. č. 2932606, od 1. 1. 2007). Nízkoprahový klub Metro je programem orientovaným na mladé lidi ohrožené různými druhy rizikového chování. Vytváří prostor pro realizaci jejich hudebních, výtvarných

nebo sportovních aktivit, bezpečné místo bez alkoholu a drog. Cílem projektu je nabídnout dětem a mládeži smysluplné trávení volného času jako alternativu k životu na ulici, v hernách nebo barech. Klub navštěvují převážně romské děti a mládež ve věku 13–26 let z nepodnětného, společensky, kulturně a sociálně znevýhodňujícího prostředí a svou adresou i ze sociálních důvodů izolovaných od okolního světa. Sdružení zdůrazňuje velké riziko ohrožení mládeže mezi 14.–18. rokem, která předčasně končí povinnou školní docházku a rezignuje na další stupně vzdělávání. Vzhledem k chudobě a nezájmu jejich rodin jsou pro ně nedostupné běžné mimoškolní aktivity (kroužky, sportovní kluby. Provozní doba je rozdělena na dvě poloviny – první polovina pro děti do 13 let, druhá polovina pro mládež od 14 let. Pracovníci aktivně přináší témata k hovoru, která se týkají spokojenosti ve škole, komunikace s přáteli, doma atd. Od července 2008 sdružení začalo pořádat akce mimo klub. Pracovníci klubu Metro nabízejí dětem možnost doučování, Podporují je při realizaci výtvarných, sportovních, ale hlavně velmi oblíbených tanečních aktivit. V klubu působí také klubová kapela. K dalším významným aktivitám směřujícím do oblasti podpory interkulturních vztahů patří Program soužití, který organizace ve spolupráci s dalšími NNO a Statutárním městem Přerovem organizuje. Jedná se o aktivity zaměřené na zlepšení soužití Romů a majoritní populace.²

Armáda spásy v ČR, o. s., pobočka Přerov, zastoupená Petrem Janouškem

Zabývá se čtyřmi oblastmi činnosti: provozuje sbor, komunitní centra, pracuje s dětmi, dospělými i seniory, poskytuje vězeňskou péči (osvětu a duchovní podporu vězňům). Nízkoprahové zařízení pro děti a mládež bylo registrováno pod názvem Komunitní centrum Armády spásy Přerov pod č. 7160479. Služby jsou poskytovány od 1. 1. 2001 na adrese 9. května 2481/107, Přerov I-Město. Cílovou skupinu klientů tvoří děti a mládež ve věku od 6 do 26 let ohrožené společensky nežádoucími jevy, osoby žijící v sociálně vyloučených komunitách a osoby, které vedou rizikový způsob života nebo jsou tímto způsobem života ohroženy. Posláním Komunitního centra Armády spásy je poskytnout dětem a mládeži z Přerova a blízkého okolí podporu při dokončení základní školní docházky, začleňování do společnosti a posilování rozvoje jejich osobnosti formou vzdělávacích a volnočasových programů, a tím předcházení jejich sociálnímu vyloučení. Cílovou skupinu tvoří děti a mládež od 6 do 18 let, které začaly plnit povinnou školní docházku, osoby v nepříznivé sociální situaci, převážně z národnostních menšin, a osoby, které jsou velmi často ohroženy kriminálním chováním svého okolí. Cílem je působit na sociální začleňování, preventivně působit na omezení kriminality a společensky nepřijatelných jevů, pomoci při dokončení základního školního vzdělání s využitím jejich přirozeného prostředí a přibližovat prostředí a kulturu uživatelů majoritní společnosti. Armáda spásy provozuje dvě komunitní centra pro děti a mládež, jejich názvy odpovídají místům, v nichž jsou centra situována – KC Jižní (Jižní čtvrt) a KC Husova. Centrum motivuje matky a dospívající děti k pomoci při realizaci programu pro děti. Další významnou aktivitou, registrovanou službou, je Azylový dům pro

² Srov. Sociofaktor 2009, str. 24-25. Citováno z <http://www.socialni-zaclenovani.cz/dokumenty/dokumenty-pro-lokalitu-prerov>.

matky s dětmi (reg. č. 2904155) na adrese 9. května 2481/107, Přerov I-Město. Služba je poskytována od 1. 5. 2009, a to pro matky s dětmi, ve výjimečných případech ženám na krizovém pokoji.³

Oblastní charita Přerov, zastoupená Martou Štátnou,

sídlí v ulici 9. května 1925/82, Přerov I-Město. Vznikla 3. února 1992. Je registrovaná u Ministerstva kultury ČR dne 30. 10. 1996 jako evidovaná právnická osoba podle zákona č. 3/2002 Sb. Oblastní charita Přerov je poskytovatelem sociálně-zdravotních služeb a humanitární pomoci v Přerově a jeho okolí. OCHP se řadí k samostatným složkám Arcidiecézní charity Olomouc. Provozuje Charitní ošetřovatelskou službu, Charitní pečovatelskou službu, Občanskou

poradnu, organizuje setkání seniorů v klubu Spolu, provozuje Chráněnou dílnu sv. Terezičky, Romské komunitní centrum Lačo jilo – Dobré srdce, Romské komunitní centrum – Žížalka, půjčuje kompenzační pomůcky, provozuje Charitní šatník a humanitární sklad nábytku a spolupřádá Tříkrálovou sbírku. Služby Romského komunitního centra Lačo jilo – Dobré srdce byly registrovány pod č. 8067654 k 1. 1. 2007. Centrum v ulici Kojetínské a poskytuje služby pro děti a mládež ve věku od 6 do 26 let ohrožené společensky nežádoucími jevy, pro osoby žijící v sociálně vyloučených komunitách a etnické menšiny. Posláním Romského komunitního centra je poskytovat pomoc a podporu dětem a mládeži, které se ocitly v nepříznivé sociální situaci. Centrum slouží ke smysluplnému využití volného času, vytvoření prostor pro aktivity dětí a mládeže. Cílem služby je zlepšit kvalitu života dětí a mládeže (zejména romské), předcházet nebo snižovat rizika související s jejich způsobem života, umožnit jim lépe se orientovat v běžném životě a řešit vlastní problémy. Centrum poskytuje služby jako besedy, sportovní aktivity, výuku práce s PC, individuální doučování a přípravu na vyučování, společenské a kulturní akce, výtvarné a rukodělné činnosti, deskové a společenské hry, hudební výchovu a poradenství. Navštěvují ho děti a mládež ve věku 6–18 let (především romského původu z lokality Kojetínská). Posláním Romského komunitního centra – Žížalka je poskytnout rodinám s dětmi, jejichž vývoj je ohrožen v důsledku nepříznivé sociální situace, aktivity, které pomáhají předcházet nebo změnit důsledky jejich vyloučení ze společnosti.⁴

Duha klub Rodinka, zastoupená Ivanou Čagánkovou

V současné době neposkytuje sociální služby, ani žádné další aktivity ve prospěch obyvatel sociálně vyloučených lokalit. Organizuje mateřské centrum, které chce v rámci společných aktivit LP přenést právě na obyvatelé sociálně vyloučených lokalit a registrovat je jako Sociálně aktivizační služby pro rodiny s dětmi. Činnosti mateřského centra jsou následující. V průběhu celého roku probíhají pravidelná setkání, ve kterých se navzájem poznávají děti od 3 měsíců až po mládež do 14-ti let. Pro každou věkovou kategorii má

³ Srov. Sociofaktor 2009, str. 22.

⁴ Srov. Sociofaktor 2009, str. 23-24.

připravený program, který rozvíjí jejich dětskou tvořivost, vynalézavost a pohyblivost. Menší děti se učí pracovat s hlinou nebo modelínou, zkouší si korálkování, ubrouskovou techniku či malování na sklo. Ty starší se zase věnují deskovým hrám či tancování. Pořádají buď aktivity, které se opakují každý týden ve stejnou dobu a na stejném místě, nebo aktivity nepravidelné s různým zaměřením. Součástí činnosti je i **výchovné poradenství**, ve kterém organizace nabízí pomocnou ruku rodičům při zvládnutí výchovy jejich dětí. Pro ty nejmenší organizuje **přípravu na plavání v domácím prostředí**. Do jejich činností jsou zapojeni jak odborníci z oboru pedagogiky, tak i dobrovolníci z řad studentů, nezaměstnaných i pracujících. Spolupracujeme s mateřskými centry, Občanskými sdruženími a jinými organizacemi z celé republiky.

Další spolupracující subjekty:

ZŠ Boženy Němcové, zastoupená Ilonou Bočínskou

Základní škola dlouhodobě spolupracuje se členy lokálního partnerství. Co se týká evropských projektů, je zapojená do celonárodního programu, na kterém participují hlavně brněnské školy a ZŠ v Chanově. Jedná se mimo jiné o intenzivní výměnu zkušeností, pořádání kulatých stolů apod. V současné době podává škola znovu projekt do OPVK 1.2. , na kterém spolupracovala Agentura pro sociální začleňování. Projekt změní výukový program, koncipovaný podle modelu Step by Step Společně do školy a obdobné metodiky pro druhý stupeň. Dále vytváří ve škole speciálně pedagogické pracoviště zahrnující spec. pedagoga, psychologa, metodika volnočasových aktivit a kariérového poradce. Za zmínku stojí také vytvoření modelu spolupráce mezi školou a doučujícími NNO. ZŠ BN je poměrně mediálně známá, pravidelně spolupracuje s Romeou, žáci přispívají do Romano Vodňori.

MŠ Komenského, zastoupená Marií Netočnou

MŠ se aktivně podílí na činnosti pracovní skupiny pro oblast vzdělávání. V loňském roce podávala projekt do Operačního programu Vzdělávání a konkurenceschopnost, oblast podpory 1.2. Aktivně se zapojuje do programu včasné péče.

Gymnázium Jana Blahoslava a střední pedagogická škola, zastoupená Přemyslem Dvorským

Se zapojila do činnosti pracovní skupiny pro oblast vzdělávání. V loňském roce škola získala dotaci z Operačního programu vzdělávání a konkurenceschopnost. Cílem projektu

je odhalování talentů mezi Rómy předškolního věku, navštěvujícími mateřské školy v Přerově.

Územní odbor vnější služby PČR v Přerově, zastoupený Josefem Drábkem

Policie České republiky v Přerově se v roce 2009 výrazně otevřela spolupráci se subjekty působícími na poli sociální integrace. Spouštěcím momentem pro spolupráci byla příprava na akci extremistů v Přerově, která proběhla v dubnu 2009. Vzniklo partnerství, které pomohlo efektivně řešit rizika spojená s působením extremistů. Policie se od té doby aktivně zapojuje do dalších aktivit lokálního partnerství jako je plánování dalšího rozvoje opatření v oblasti prevence kriminality, vyhodnocování závěru výzkumu, plánování Dne soužití (Srov. výše) a podobně. V současné době vzniká pod vedením policie skupina pracovníků nazývaná „Tour de Dvůr“, která má za úkol řešit projevy drobné kriminality a jednání, které může v kriminální činnost přerůst (neplnění povinností v péči o děti, v péči o svěřený majetek atd.)

Interwork service s.r.o., zastoupená Zdeňkem Machalou a Pavlem Podroužkem

Tato společnost se primárně zabývá uplatněním zdravotně znevýhodněných na trhu práce. V současné době se její pozornost začíná zaměřovat rovněž na cílovou skupinu sociálně znevýhodněných. Společnost zejména využívá prostředků z prioritní osy 2 operačního programu Lidské zdroje a zaměstnanost, která se soustředí na aktivní politiku zaměstnanosti. V současné době firma připravuje ve spolupráci se Statutárním městem Přerov, Agenturou pro sociální začleňování a Člověkem v tísní projekt do výzvy č. 30 OP LZZ „Sociální ekonomika“, který se bude zaměřovat na správu ubytovny pro nízkopříjmové skupiny obyvatel. Zároveň s tím bude podán projekt do Integrovaného operačního programu na investiční zajištění tohoto projektu.

Gábor Aver drom s.r.o., zastoupená Josefem Gáborem

Tato společnost, která se v roce 2010 stala členem lokálního partnerství, se zaměřuje na tvorbu pracovních míst pro obyvatele sociálně vyloučených lokalit v Přerově. V současné době se zaměřuje na přípravu dvou projektů. Jeden z nich je návrh na spolupráci mezi Technickými službami města Přerova s.r.o., Úřadem práce v Přerově a Gábor Aver drom s.r.o. Druhý projekt je připravovaný do výzvy 30, v rámci operačního programu Lidské zdroje a zaměstnanost a klade si za cíl vytvořit firmu v oblasti kamenických, dlaždičských a zednických prací, která bude fungovat na principech sociální ekonomiky.

Pedagogicko-psychologická poradna Olomouckého kraje, zastoupená Lubomírem Schneiderem

V roce 2009 se PPP v Olomouckém kraji stala blízkým spolupracovníkem Agentury pro sociální začleňování. Po společném projednání celé řady jednotlivých případů romských žáků, kterým hrozilo přeřazení do škol praktického typu, připravila Agentura a Pedagogicko-psychologická poradna seminář týkající se vzdělávání pracovníků školských poradenských zařízení v souvislosti se změnou vyhlášek 72 a 73. školského zákona. Následně pak PPP ve spolupráci s Agenturou a občanským sdružením Jekethane připravili projekt směřující k dalšímu vzdělávání školských pedagogických pracovníků a vytvoření možností spolupráce mezi poradenskými zařízeními a neziskovými organizacemi.

4. Detailní popis témat a způsobů, jak se v jejich rámci angažují jednotliví partneři

Jak již bylo řešeno program Soužití, který vznikl v Přerově v roce 2002, formuluje čtyři základní témata, které je třeba v rámci sociální integrace řešit. Jedná se o oblast bytové problematiky, oblast vzdělávání, oblast volného času a oblast vzájemné komunikace. Z tohoto členění vycházejí i další dokumenty, zejména Střednědobý plán sociálních služeb na roky 2007-10. Integrovaný plán rozvoje města, který je v současné době základním vodítkem pro uskutečňování sociální integrace ve městě Přerově, vychází z poněkud širší perspektivy, takže se tématem zabývá obecněji. Cíl na poli sociální integrace formuluje takto:

Cílem daného opatření je zlepšení rovných příležitostí dětí a žáků, včetně dětí a žáků se speciálními vzdělávacími potřebami (OP VK – opatření 1.2 Rovné příležitosti dětí a žáků, včetně dětí a žáků se speciálními vzdělávacími potřebami) a sociální začlenění sociálně vyloučených osob a osob ohrožených sociálním vyloučením (včetně sociálně vyloučených romských komunit) a odstraňování bariér v jejich přístupu ke vzdělávání a k zaměstnání, cestou zajištění a zvyšování dostupnosti, kvality a kontroly služeb (OP LZZ – opatření 3.1 Podpora sociální integrace a sociálních služeb a 3.2 Podpora sociální integrace příslušníků romských lokalit).⁵

Vytipované aktivity, které jsou v Integrovaném plánu a rovněž indikativní seznam projektových záměrů⁶ směřují s ohledem na aktuální možnosti neziskových organizací především ke vzdělávání dětí a mládeže a k organizaci jejich volnočasových aktivit. Naplňování těchto projektových záměrů byl v roce 2009 a je i v roce letošním hlavní náplní lokálního partnerství.

V souvislosti s pochodem neonacistů v roce 2009 byla v rámci lokálního partnerství formulovaná potřeba zmapovat rizikové oblasti, které souvisejí s existencí sociálně vyloučených lokalit. Tento výzkum nazvaný „Výzkum rizikových faktorů souvisejících

⁵ Srov. Integrovaný plán rozvoje města Přerov-Jih, str. 42. na

⁶ Srov. ibid. Str. 43 a zvláštní příloha na konci dokumentu.

s existencí sociálně vyloučených lokalit ve městě Přerově“ proběhl ve druhé polovině roku 2009, výzkumná zpráva byla prezentována na konci roku. Každá problémová oblast, kterou výzkumníci identifikovali, byla následně zkoumaná z více hledisek. Jako metoda byly užité orientační rozhovory s experty, hloubkové rozhovory s jednotlivými pracovníky, focus groups se systémovými aktéry, analýza textů a etnografické pozorování.⁷ Jako problémové okruhy, jimiž je třeba se dále zabývat, byly vytipované tyto:

1. **Podoba závislostí v sociálně vyloučených lokalitách**
2. **Bydlení v sociálně vyloučených lokalitách**
3. **Finanční strategie obyvatel sociálně vyloučených lokalit**
4. **Kriminalita jako strategie obyvatel sociálně vyloučených lokalit**
5. **Důsledky sociálního vyloučení ve vzdělávacím procesu**

Jelikož celý výzkum byl zamýšlen jako analytický materiál pro další plánování a realizaci projektových aktivit, budeme se držet tohoto dělení a z výzkumu budeme rovněž vycházet při popisu jednotlivých oblastí. Nebudeme se však těchto oblastí držet zcela mechanicky. Porovnáme-li toto dělení s příručkou pro integraci Agentury pro sociální začleňování,⁸ zjišťujeme, že se jedná o dělení velmi podobné. Zcela identická je oblast bydlení, dále se v dokumentu Agentury hovoří o zaměstnanosti. Výzkumníci společnosti Sociofaktor toto téma pojmají komplexněji a zahrnují do něj všechny formy obstarávání finančních prostředků. Zatímco Sociofaktor hovoří izolovaně o vzdělávání dětí ze sociálně vyloučených lokalit, hovoří příručka Agentury o vzdělávání, výchově a sociálně právní ochraně. Aktuálnímu stavu v Přerově i strategickým dokumentům města Přerova odpovídá spíše toto širší pojetí. Další oblastí, která je ve výzkumu pojatá spíše z hlediska popisu situace, zatímco v dokumentu Agentury z hlediska řešení problému, je oblast kriminality a bezpečnosti a zvláště se ve výzkumu ještě hovoří o návykovém chování.

Porovnáme-li všechny tyto oblasti s „Programem soužití“ a jeho vybranými prioritami, vidíme, že jsou do našeho dělení všechny oblasti zahrnuté kromě jedné. Jedná se o soužití mezi majoritní společností a romskými obyvateli Přerova. Ačkoli toto téma není ve výzkumu chápáno jako jeden z vybraných okruhů, kterými je třeba zabývat se zvlášť, na mnoha místech výzkum potvrzuje, že toto téma je v Přerově velmi aktuální a pozornost věnovaná tomuto tématu je nezbytná podmínka pro úspěšné řešení všech jednotlivých oblastí. Na základě předchozí krátké analýzy a srovnání jednotlivých dokumentů, tedy strategického dokumentu města, příručky Agentury pro sociální začleňování a nezávislého výzkumu stanovujeme tyto problematické okruhy:⁹

1. Soužití mezi majoritou a romským obyvatelstvem v Přerově

⁷ Více k těmto metodám Sociofaktor 2009, str. 38-39.

⁸ <http://www.socialni-zaclenovani.cz/dokumenty/o-agenture>

⁹ Při popisu budu vycházet ze Sociofaktor 2009, podle příslušných kapitol, citovat budu se Shrnutí výzkumné zprávy, str. 14-29, obojí na <http://www.socialni-zaclenovani.cz/dokumenty/dokumenty-pro-lokalitu-prerov>.

2. Finanční strategie obyvatel sociálně vyloučených lokalit a problém nezaměstnanosti.
3. problém bydlení v sociálně vyloučených lokalitách
4. Vzdělání, výchova a sociálně právní ochrana dětí.
5. Návykové chování
6. Kriminalita a její prevence

1. Soužití mezi majoritou a romským obyvatelstvem v Přerově.

Základní vhled do situace poskytují slova výzkumné zprávy:¹⁰

Situace, se kterou jsme se setkali v poměrně přehledném prostředí menšího města, jakým Přerov je, poukazuje na velmi silně vytvořené bariéry nedůvěry na „obou stranách“, která se v čase prohlubovala. Svět města je rozdělen etnickou hranicí na „my“ a „oni“. Dnešní situaci poznamenává velká míra napětí mezi obyvateli sociálně vyloučených lokalit a ostatními obyvateli města. Atmosféru nedůvěry posiluje množství stereotypů a mýtů, které se časem utvořily na obou stranách, ale i událostí a jednání, díky nimž získává soužití vážné trhliny. Komunikace mezi oběma skupinami je mizivá. Naznačuje, že problémy v soužití obyvatel budou mít trvalejší ráz, mohou přerůst ze současné atmosféry napětí k větším sociálním tenzím a konfliktům, zejména pokud nebudou současné problémy formulovány a řešeny, a hlavně implementovány vhodné intervenční strategie.

Jak už bylo řečeno toto téma specificky ovlivňuje všechny oblasti a neřešené zůstává překážkou sociální integrace v jejich jednotlivých částech. Poruchy v občanském soužití a v komunikaci mají specifická podtémata.

- A. **Střet prostor-** Romové jsou v Přerově vyloučení z některých důležitých prostranství, kam raději nechodí. Podobně majoritní společnost se vyhýbá sociálně vyloučeným lokalitám, které považuje za nebezpečné. Skutečný střet však nastává v místech, která pro sebe vnímají jako nárokové obě skupiny obyvatel. Např. ulice Škodova je místem, kde se Romové scházejí a postávají, zatímco příslušníci majoritní společnosti tudy musí pravidelně chodit na nádraží a z nádraží.
- B. **Prezentace Romů v médiích** podléhá značné stereotypizaci, Romové jsou zde prezentováni zejména jako obyvatelé vyloučených lokalit, jako pachatelé trestné činnosti
- C. **Na obou stranách přetrvávají mýty**, které vycházejí z událostí minulých let, ale v současné době nemají oporu ve faktech.
- D. **Atmosféra napětí mezi majoritou a romskými obyvateli vyloučených lokalit vytváří podmínky pro nárůst extremistických nálad.**

Občanské soužití vnímá jako základní problém Magistrát města Přerova, jak o tom svědčí rozvržení dokumentu z roku 2002 i název celé koncepce Program soužití. Problém je však mnohvrstevnatý a pro jeho řešení nejsou zcela vytvořené stereotypy. V souvislosti s pochodem neonacistů vznikla v Přerově neformální skupina „V Přerově

¹⁰ Srov. Sociofaktor –shrnutí, str. 14-15.

neonacisty nechceme“, která sdružovala neziskové organizace (Člověk v tísni, Kappa-Help, Armáda spásy), Agenturu pro sociální začleňování, iniciativa Společně pro Přerov a další. Cílem této iniciativy bylo odventilovat napětí, které způsobil pochod neonacistů, a distancovat se od extremistických projevů. Vyvrcholením činnosti iniciativy byl koncert pořádaný na náměstí v květnu roku 2009. Činnost skupiny následně přerostla v projektové aktivity. Nejvýraznějším počinem byl vznik projektu „Proč? Příběhy rozprávějící o člověku“, který se zaměřuje na prevenci xenofobie a rasismu na středních a základních školách. Na vzniku projektového záměru se podílely Kappa-Help, Člověk v tísni, Agentura pro sociální začleňování a Euforall. Kappa-Help rovněž realizovala projekt Prerovos objetivos – Přerov objektivně, který spočíval v tom, že romští žáci zachycovali pod odborným vedením Přerov na fotografie. Vernisáž výstavy se konala na den Romů, 8. dubna 2010. Další aktivitou na tomto poli, kterou připravila Agentura pro sociální začleňování a p. Helena Netopilová (Společně pro Přerov), byla veřejná debata na téma „Budoucnost je společná – soužití Romů a majoritní společnosti v Přerově). Člověk v tísni, Agentura pro sociální začleňování a krajská koordinátorka romských poradců předložili komisi prevence kriminality některé návrhy na řešení problému prostorové segregace a „prostorových střetů“ (malování podchodu na ulici Kojetínskou, parčík na ulici Škodova atd.)

2. Finanční strategie obyvatel sociálně vyloučených lokalit a problém nezaměstnanosti

Obyvatelé sociálně vyloučených lokalit netvoří z hlediska financí, majetku a odvozeného životního standardu homogenní celek naopak, jsou majetkově stratifikováni. Jejich obyvatelé hovoří o tom, že nejhůře jsou na tom lokality Kojetínská a Tovačovská. Lépe jsou na tom obyvatelé Škodovy a ještě lépe obyvatelé Husovy ulice. Stratifikace je však velmi silná i v rámci jednotlivých lokalit. Příjmy pocházejí zejména ze sociálních dávek (dávek hmotné nouze, dávek státní sociální podpory a dávek sociálního pojištění) a z práce „na černo“. Ostatní finanční

*zdroje jsou spíše marginální. Podle expertních odhadů je oficiálně zaměstnáno 5–6% osob ze sociálně vyloučených lokalit. **Ve způsobu získávání příjmů dochází k mezigenerační diferenciaci.** Mladší generace ztrácí pracovní návyky a hledá maladaptivní strategie zvyšování životního standardu. Dochází k počátkům reprodukce kultury chudoby. Její nebezpečí spočívá v tom, že osoby, které se do kultury chudoby socializují, přijímají maladaptivní strategie jako běžné žádoucí. V lokalitách v tomto koloběhu žijí děti, které nikdy nezažily zaměstnání svých rodičů. Zatímco jejich vrstevníci vyrůstající v majoritní společnosti, vidí pozitivní vzory, které sledují, tyto děti se učí, že „pro peníze se chodí na sociálku“.¹¹*

Základní problémy:

A. nezaměstnanost v lokalitách činí podle oficiálních údajů až 95%

¹¹ . Sociofaktor –shrnutí, str. 18.

- B. nezaměstnanost má mnoho důvodů – vysoká strukturální nezaměstnanost, nízká kvalifikace obyvatel vyloučených lokalit, diskriminace na trhu práce, nedostatek motivace k práci
- C. velice rozšířená, zejména mezi muži, je práce na černo
- D. překážkou oficiálního zaměstnání jsou dluhy a hrozící exekuce.

Nejvýznamnějšími počiny směřující alespoň k částečné eliminaci těchto jevů v Přerově jsou terénní programy a v loňském roce zřízená veřejná služba. Terénní programy realizuje v Přerově Magistrát, respektive sociální odbor a Člověk v tísni. Jednou z hlavních náplní obou terénních programů je předcházení zadlužování a případná pomoc klientům z dluhové pasti. U člověka v tísni se navíc na terénní programy váže pracovní poradenství. V loňském roce město zřídilo veřejnou službu, na jejíž realizaci v současné době spolupracuje s osmi subjekty. Tento nástroj město i partneři vnímají jako velmi užitečný, skýtající možnost obnovení pracovních návyků a návratu klientů na trh práce. Sociální odbor jej hodlá dále rozvíjet. Viz další kapitola. Úřad práce v Přerově nerealizuje sám žádný program adresně zaměřený na obyvatele sociálně vyloučených lokalit. Je však připravený takovéto projekty podporovat jak dokazují individuální konzultace i příklad dobré praxe z Hranic na Moravě, kde přerovský úřad práce dlouhodobě spolupracuje s firmou Ekoltes. Sociální podnikání jako nástroj sociální integrace není dosud užívaný, ale je tu veliký potenciál proces nastartovat. Viz další kapitola.

3. problém bydlení v sociálně vyloučených lokalitách

*Romové ohrožení sociálním vyloučením se rekrutují z nízkopříjmových skupin obyvatel, tedy z nájemců obecních bytů a uživatelů ubytoven. První skupina je v Přerově zastoupena nejvýrazněji, druhá kategorie se ocitá na samém chvostu sociálního vyloučení. Sociálně vyloučené lokality **Husova (v současnosti 451 obyvatel), Škodova (v současnosti 107 obyvatel), Tovačovská (v současnosti 34 obyvatel) a Kojetínská (v současnosti 244 obyvatel)** vznikly v průběhu první poloviny devadesátých let kombinací spontánní migrace sociálně slabých rodin v rámci Přerova a bytovou politikou města. Tovačovská a Kojetínská jsou od první poloviny devadesátých let určeny jako lokality pro vystěhovávání problémových nájemců městských bytů. Také ulice Tovačovská a Kojetínská jsou tvořeny obecními byty. Domy v lokalitě Škodova město v roce 2007 odprodalo soukromému vlastníkovi. Počet obecních bytů obecně v Přerově klesá, město dlouhodobě odprodává svůj bytový fond. Domy v ulici Husova nejsou na rozdíl od jiných obecních domů určeny k prodeji, předpokládá se totiž nízká koupěschopnost stávajících nájemníků.¹²*

Základní problémy:

- A. Špatný technický stav domů
- B. Venkovní prostranství není přizpůsobené trávení volného času

¹² Sociofaktor –shrnutí, str. 19.

- C. Vztah obyvatel lokalit k nemovitostem v lokalitách a k veřejným prostranstvím
- D. Pro obyvatele lokalit je velmi těžké nalézt bydlení mimo tyto lokality

Je třeba konstatovat, že celý program IPRM směřuje k revitalizaci veřejných prostranství a regeneraci bytových domů. Část těchto aktivit, ne však všechny stavební práce, se dotkne sociálně vyloučených lokalit, kde se prostřednictvím této intervence zlepší životní podmínky (Kojetínská, Husova). Jedná se o rekonstrukční práce na nemovitostech patřících městu. Další důležitou okolností související s bytovou situací obyvatel vyloučených lokalit je prodej nemovitostí na ulici Škodova, který se uskutečnil v roce 2007. Magistrát i ČvT dodnes zaměstnává situace lidí, kteří se z této lokality musí neorganizovaně stěhovat jinam.

Terénní programy města a Člověka v tísni se snaží předcházet zadlužování jednotlivých rodin a zajišťovat kontinuitu plateb za nájemné, inkasní platby a odpady. Lze konstatovat, že díky tomuto působení není celková míra dluhu za neplacení nájemného v Přerově příliš vysoká. Podobně se dá konstatovat, že za přispění těchto terénních programů se v posledním roce daří udržovat pořádek na veřejných prostranstvích v sociálně vyloučených lokalitách. Podané a připravované projekty nabízí rozvoj služeb a aktivit v této oblasti. Viz další kapitola.

4. Vzdělání, výchova a sociálně právní ochrana dětí.

Jednou z oblastí, ve které se znevýhodnění obyvatel lokalit projevuje, je oblast vzdělávání. Děti vyrůstající v prostředí sociálně vyloučených lokalit mají při nástupu do školy jiné vzdělávací předpoklady než jejich vrstevníci. Důvodem je nedostatečná předškolní příprava, špatná znalost českého jazyka, ale také nižší podpora rodiny, horší materiální podmínky v rodině apod. Všechny tyto faktory se odráží v horším prospěchu, vyšších absencích a v případě starších dětí také ve velmi omezených životních aspiracích, zejména co se týče dalšího vzdělávání po skončení základní školní docházky.¹³

Základní problémy:

- A. nedostatečná motivace rodičů ke vzdělávání dětí
- B. děti z lokalit mají zcela odlišné předpoklady ke vzdělání než jejich vrstevníci
- C. vzdělávacímu procesu brání vysoká absence dětí ve školách
- D. po ukončení povinné školní docházky děti předčasně opouštějí vzdělávací systém
- E. některé školy mají segregační přístup
- F. školy nemají dostatek možností poskytnout žákům podpůrné prostředky nutné k plnohodnotnému vzdělání v ZŠ (asistenti, individuální vzdělávací plány, změny ve výukových programech apod.)

¹³ Sociofaktor –shrnutí, str. 22.

Vzhledem k zaměření NNO, které se v Přerově zabývají sociální integrací obyvatel sociálně vyloučených lokalit, je téma vzdělávání a péče o děti mládež nejvíce frekventované mezi NNO. Do řešení této problematiky se zapojují prakticky všichni partneři.

Úvodem je třeba říct, že v Přerově je deset základních škol, z toho jedna je škola praktického typu. Romští žáci navštěvují více či méně všechny školy, jejich počet je však malý. Výjimku tvoří ZŠ Boženy Němcové a ZŠ praktická Na malé dláždce, kde jsou naopak Romové koncentrováni. Vzhledem k postoji většiny škol lze na integračních opatřeních spolupracovat téměř výhradně se školou Boženy Němcové. Tato škola v současné době podává projekt do Operačního programu Vzdělávání a konkurenceschopnost, na jehož implementaci se budou partnersky podílet neziskové organizace, které v Přerově realizují doučování. Aktivity na poli doučování a péče o děti a mládež jsou popsány v kapitole „Lokální partnerství“ Je důležité zdůraznit, že zatímco Oblastní charita Přerov a Armáda spásy věnují pozornost menším dětem, Kappa-Help se věnuje spíše mládeži. Jako dlouhodobě chybějící je vnímaná péče o maminky a děti v kojeneckém věku. Rozvoj služeb tímto směrem, větší provázání služeb navzájem a metodické uchopení spolupráce mezi neziskovým sektorem a oddělením sociálně právní ochrany by měly přinést projekty, které se nyní připravují. Viz další kapitola.

Jako samostatné výrazné téma se ukazuje záškoláctví. Na jeho řešení se chtějí podílet jak sociální odbor, tak neziskové organizace. Jako důležité momenty na poli vzdělávání lze ještě vnímat vznik pracovní skupiny pro oblast vzdělávání, která vznikla v Přerově začátkem roku a také spolupráci Agentury a pedagogicko psychologické poradny. Viz další kapitola.

5. Návykové chování

Téma závislosti není v přerovských sociálně vyloučených lokalitách vnímáno jako prioritní problém ani jejich obyvateli, ani systémovými aktéry. Jako velmi nebezpečná se nicméně jeví hra na výherních automatech, a to jak v poloze občasného hraní, tak v poloze gamblerství (přesnou hranici nejsme schopni určit). Nebezpečí se nemá týkat pouze sociálně vyloučených lokalit, ale romského etnika jako takového. Má hrát až 75% romských mužů. Na ničující finanční důsledky upozorňují terénní pracovníci neziskových organizací. Ostatní závislosti či

užívání legálních a ilegálních drog existují, jejich výskyt variuje podle typu drogy, důsledky na komunitu však nejsou nijak markantní.¹⁴

Základní problémy:

- A. S legálními drogami (tabák, alkohol) začíná mládež z lokalit příliš brzy
- B. Rozšířenější než u majoritní mládeže je ve vyloučených lokalitách užívání pervitinu
- C. Hlavní problém představuje hraní na výherních automatech, které se stalo masovou záležitostí a odčerpává peníze z lokalit

Návykové chování obyvatel sociálně vyloučených lokalit je pro svůj latentní charakter velmi málo tematizované. Navíc se drogovou problematikou zabývá v Přerově pouze jediná organizace Kappa –Help. Specifický je problém hráčství a existence velikého množství heren v blízkosti sociálně vyloučených lokalit. Představitelé města jsou si problému vědomí, ale jeho řešení spojují s přijetím a implementací nového loterijního zákona. Neziskové organizace se problémem explicitně nezabývají.

6. Kriminalita a její prevence

*Samotná koncentrace sociálního vyloučení v rámci vyloučených lokalit a míst s sebou nese spoustu jevů, které přímo či nepřímo přispívají k rozvoji kriminogenního prostředí. Obyvatelé těchto míst se vydělují od hlavního proudu společnosti, odcizují se jejím hodnotám a normám, kterým přestávají rozumět, respektovat je a sdílet s ostatními členy společnosti. **Je velmi těžké rozlišovat situaci, kdy se obyvatelé sociálně vyloučených lokalit ocitají v roli pachatelů, a situaci, kdy jsou zase v roli obětí.** Sociálně vyloučené lokality a lokality s vyšší koncentrací sociálně vyloučených jedinců s výjimkou lokality Kojetínská nejsou „nebezpečnými“ místy. Ale ulice Kojetínská započítává i trestné činy a přestupky, které se stanou v okolí nákupního střediska a nemají s lokalitou nic společného. Překvapí nás velmi nízké zastoupení trestných činů a přestupků v lokalitě Husova. Příznivou zprávou je pokles počtu přestupků v sociálně vyloučených lokalitách v čase. Z přehledu lokalit, které koncentrují sociálně vyloučené jedince, nevyplývá, že by v těchto místech docházelo k ohrožení bezpečnosti občanů. Z dat sledujeme od roku 2007 výraznou tendenci poklesu přestupků a trestných činů ve vyloučených místech, demytizujeme (částečně) dění v ulici Škodově, a zejména pak v ulici Husově a Tovačovské. Z hlediska bezpečnosti v sociálně vyloučených místech nám tedy vystává především otázka prevence a eliminace kriminality v lokalitě Kojetínská – což se ale týká vesměs nákupního centra.¹⁵*

- A. jako základní problém ,který je třeba řešit na bázi partnerství mezi PČR, městskou policií, sociálním odborem je drobná kriminalita, latentní kriminalita a přestupkové jednání.

V první polovině roku 2010 se postupně ustavila skupina, pracovní nazvaná „Tour de Dvůr“, na jejímž vzniku se podíly PČR, městská policie, oddělení sociální prevence, oddělení sociálně

¹⁴ Sociofaktor –shrnutí, str. 14.

¹⁵ Sociofaktor 2009, str. 199.

právní ochrany, probační a mediační služba, Člověk v tísni, Kappa-Help, Agentura pro sociální začleňování a krajská koordinátorka romských poradců. Skupina bude složená z terénních pracovníků, pracovníků OSPOD a pochůzkářů a bude sloužit právě při řešení popsanych jevů. Jelikož se činnost skupiny teprve rozbíhá, lze jí chápat spíše jako potencialitu.

Perspektivní témata partnerství

1. Rozvoj a provázání služeb zaměřených na péči o děti a mládež
2. Podpora žáků v procesu vzdělávání.
3. Podpora sociálního podnikání a další aktivity na poli zaměstnanosti.
4. Zlepšení kvality bydlení obyvatel SVL
5. Změna postoje veřejnosti k obyvatelům vyloučených lokalit
6. Podpora pracovní skupiny „Tour de Dvůr“

Prioritní oblast: Vzdělání, výchova a sociálně právní ochrana dětí.

1. Rozvoj a provázání služeb zaměřených na péči o děti a mládež.

Popis situace:

Na přípravě aktivit v této oblasti se podílelo celé partnerství, jednotliví členové na něm budou participovat svými aktivitami, na některých z nich budou spolupracovat. V každém případě na realizaci dílčích opatření panuje v rámci lokálního partnerství shoda.

Společným záměrem výstupů je vytvořit kompletní síť služeb pro cílové skupiny rodiny s dětmi, děti a mládež.

Dílčí cíle:

A. zřízení mateřského centra pro ženy s dětmi z azylového domu a sociálně vyloučených lokalit. Realizátorem opatření je Duha klub Rodinka. Péče bude směřovat k těhotným

matkám a matkám s dětmi do tří let. Mateřské centrum v současné době již existuje jako placená služba pro maminky z majoritní společnosti. V této aktivitě se bude jednat o logické provázání několika kroků. Zejména se bude jednat o registraci nové služby (sociálně-aktivizační služby pro rodiny s dětmi), oslovení cílové skupiny. Jako vhodný partner se ukazuje Armáda spásy, která pracuje s cílovou skupinou maminek s dětmi v rámci azylového domu.

Možnými zdroji pro financování této aktivity je dotace MPSV na poskytování této sociální služby nebo zapojení do krajského individuálního projektu od začátku roku 2011. obě varianty předpokládají provést registraci služby do září letošního roku a zažádat o dotaci. Projekt počítá se zajištěním prostor v Azylovém domě. K tomu směřuje příprava investičního projektu do IOP 3.1.b, jehož žadatelem bude město.

B. Rozšíření sociálně-aktivizačních služeb: ČvT, Oblastní charita Přerov: Tuto službu v současné době realizuje pouze Oblastní charita Přerov. Člověk v tísní začne tuto službu realizovat v souvislosti se zahájením projektu do oblasti podpory OP LZZ 3.2. Registraci služby zvažovala rovněž Armáda spásy.

Vedle prostředků na realizaci služby (MPSV, krajský individuální projekt OP LZZ 3.1., projekt do grantové výzvy 19 (OP LZZ 3.2) je zásadní strategií pro naplnění této aktivity rovněž zajištění prostor v rámci Azylového domu. K tomu směřuje příprava investičního projektu do IOP 3.1.b, jehož žadatelem bude město.

C. Rozšíření služeb nízkoprahového zařízení Metro. Jedná se o velmi komplexní cíl, který bude spočívat v kvalitativním i kvantitativním rozšíření služeb nízkoprahového zařízení. Kromě navýšení počtu klientů se bude jednat o vnitřní stratifikaci služby, vznikne počítačová učebna, bude zřízená pozice terénního pracovníka pro mládež, bude zde poskytované pracovní poradenství atd.

Z finančního hlediska povede k naplnění těchto cílů podání dvou projektů. Jeden pro zajištění zázemí pro rozvoj služeb, investiční projekt do IOP 3.1.b, jeden na zajištění rozvojových aktivit samotných. Bude se jednat o projekt do výzvy č. 19. OPLZZ

D. rozšíření nízkoprahového zařízení Armády spásy. Armáda spásy v současné době pracuje převážně s dětmi do patnácti let. V rámci této společné aktivity by rozšířila svoji působnost i na mládež do 26 let.

Pro rozvoj této aktivity lze zvažovat využití připravovaného projektu do IOP 3.1.b.

D. Prohloubení spolupráce oddělení sociálně-právní ochrany se zmíněnými poskytovateli služeb. Oddělení sociálně právní ochrany reaguje na rozšíření sociálně aktivizačních služeb pro maminky s dětmi. V rámci preventivních stránek působení OSPOD bude obohacovat činnost neziskových organizací přednáškovými cykly pro maminky, společně se budou podílet na řešení některých případů. Další rovinou, o kterou lze obohatit takto postavený záměr, je pilotní realizace spolupráce OSPOD a neziskové organizace v rámci realizace Národního akčního plánu péče o ohrožené dítě.

Na podporu tohoto cíle a realizaci dalších aktivit město zvažuje podání projektu do výzvy 19. OP LZZ.

Prioritní oblast: Vzdělání, výchova a sociálně právní ochrana dětí.

2. Zvýšení kompetencí pedagogů a pracovníků školských poradenských zařízení, vytváření partnerských sítí v této oblasti.

Na počátku roku 2010 vznikla pracovní skupina pro oblast vzdělávání, která si klade za cíl vytvořit metodiku či podklady pro realizaci všech zásadních podpůrných opatření zvyšujících úspěšnost žáků ze sociálně nepodnětného prostředí ve vzdělávacím procesu. Jedná se o včasnou péči, metodiku podpůrných prostředků výuky ze strany škol a NNO, prevenci záškoláctví a podporu úspěšného přechodu žáků ze ZŠ. Tato pracovní skupina a její zatím neformálně stanovené cíle představuje značný potenciál pro partnerskou spolupráci. Prozatím tyto cíle sdílí někteří členové, zejména Člověk v tísní, Agentura pro sociální začleňování, vedení základní školy Boženy Němcové a některé další neziskové organizace. Pracovní skupina intenzivně začne pracovat po prázdninách. Mezi první kroky bude patřit rozdělení úkolů a odpovědnosti při společném postupu. Potenciálem této pracovní skupiny je rovněž možnost zapojit do spolupráce další školy, se kterými se dosud spolupracovat nedařilo.

Další potenciál v oblasti vzdělávání představuje projekt podaný do výzvy MŠMT, který připravila nezisková organizace Jekethane ve spolupráci s Agenturou pro sociální začleňování pro pracovníky pedagogicko-psychologických poraden Olomouckého kraje. Jednou ze stránek projektu je „návčik“ spolupráce mezi neziskovými organizacemi a školskými poradenskými zařízeními. Tento potenciál se dá na základě již nyní vytvořených kontaktů začít rozvíjet do konkrétních spoluprací v následujícím školním roce. Na tento seminář bude navazovat konference připravovaná společně Člověkem v Tísni a Krajským úřadem Olomouckého kraje. Na přípravě se rovněž podílí Agentura pro sociální začleňování.

Prioritní oblast: Finanční strategie obyvatel sociálně vyloučených lokalit a problém nezaměstnanosti

3. Podpora sociálního podnikání a další aktivity na poli zaměstnanosti.

A. Společnost Interwork, Člověk v tísní a Agentura začaly v prvním čtvrtletí letošního roku připravovat s podporou Statutárního města Přerov rozsáhlý projekt „Ubytovna se

sociálním programem“. Pro oblast zaměstnanosti představuje tento projekt potenciál ve dvou oblastech.

Jednak je projekt pojatý jako forma sociálního podnikání. Partneři připraví projekt do výzvy „sociální ekonomika“ a komplementární projekt na zajištění infrastruktury pro sociálního podnikání do Integrovaného operačního programu. Cílem projektu bude zaměstnat v rámci správy nemovitosti lidi se zdravotním nebo sociálním znevýhodněním. Orientační harmonogram pro tuto část projektu je konec roku 2010 podání žádostí do obou výzev a od následujícího roku zahájení čerpání dotace.

Dalším potenciál představuje skutečnost, že pro část klientů ubytovacího zařízení bude schopna firma Interwork zajistit práci v dalších svých aktivitách. Tato předběžná dohoda bude vyžadovat postupná zpřesnění během zahájení provozu ubytovny.

- B. Potenciál spolupráce představuje další aktivita společnosti Interwork, finančně podpořená z OP LZZ, oblasti podpory 2.1. „Aktivní politika zaměstnanosti“. Jejich záměrem je vytvořit podmínky (informační toky, kontakty, finanční zdroje) pro podporu sociálního podnikání pro lidi se zdravotním postižením. Nebrání se však tuto aktivitu rozšířit také na cílovou skupinu sociálně znevýhodněných, pokud budou mít partnera, který jim pomůže zmapovat dotační možnosti a další aspekty této aktivity směrem k sociálně vyloučeným. Velmi rozsáhlé poradenství v jednom konkrétním případě probíhá již nyní, do budoucna by bylo možné tuto aktivitu systematizovat. Rozvoj lze předpokládat ve druhé polovině letošního roku.
- C. Tatáž společnost připravuje rovněž projekt na vytvoření agentury práce zaměřené na osoby ze sociálně znevýhodněného prostředí. Projekt počítá rovněž s tvorbou 15 pracovních míst.
- D. Novým partnerem, který se zaměřuje na aktivity na poli zaměstnanosti Gábor Aver drom s.r.o. V následujícím období připraví ve spolupráci s Agenturou a při zapojení dalších partnerů projekt do výzvy 30 „sociální ekonomika“, který pro zahájení činnosti počítá se zaměstnáním 6 lidí. Projekt má však vzhledem k charakteru výzvy i vzhledem k charakteru společnosti značný potenciál rozvoje. Jednak v oblasti rozšiřování pracovních míst v souvislosti se ziskem společnosti, jednak v oblasti zavádění nových aktivit – například tvorba rekvalifikačních modulů a dalších vzdělávacích aktivit. Dále Agentura ve spolupráci se společností Gábor Aver drom a Úřadem práce vytvořila model spolupráce mezi Technickými službami města Přerova a touto romskou firmou, který umožní městu snížit náklady na některé druhy činností jako je kupříkladu oprava chodníků a zároveň přispěje k zaměstnanosti obyvatel sociálně vyloučených lokalit.
- E. Dalším potenciál pro spolupráci představuje skutečnost, že město hodlá v rámci vlastního projektu do výzvy 19. rozšiřovat veřejnou službu a hledat další uplatnění pro část klientů této služby. V této oblasti lze městu nabídnout příklady dobré praxe a spolupráci při zavádění nově koncipovaných služeb, spolupráci při sepisování projektu, podporu v čerpání dalších zdrojů (OPLZZ 1.2.) apod.
- F. Podobně Člověk v tísni bude rozšiřovat službu pracovní poradenství. I zde připadá v úvahu jednat o formách realizace této aktivity a k jejímu rozšíření až k formě agentury práce.

- G. Kappa-Help zvažuje spolupráci s městem v oblasti veřejné služby a přemýšlí o návazných službách v oblasti zaměstnanosti. Pro rozvoj této aktivity připadá v úvahu využití projektu do výzvy č. 19.
- H. Koncentrace aktivit na poli zaměstnanosti přiměla lokálního konzultanta k vytvoření návrhu na vznik pracovní skupiny pro oblast zaměstnanosti, která bude mít za cíl provázat činnosti jednotlivých subjektů, které se realizují v této oblasti a vytvořit plán společného postupu. Činnost této pracovní skupiny představuje značný potenciál pro činnost LP v následujících měsících

Prioritní oblast: Problém bydlení v sociálně vyloučených lokalitách

4. Zlepšení kvality bydlení obyvatel SVL

- A. Společnost Interwork, Člověk v tísni a Agentura začaly v prvním čtvrtletí letošního roku připravovat s podporou Statutárního města Přerov rozsáhlý projekt „Ubytovna se sociálním programem“. Provoz ubytovny by měl být zahájen v červnu letošního roku. V této chvíli je vypracován model spolupráce mezi neziskovou organizací a majitelem ubytovny, připravují se dokumenty nutné k zahájení činnosti (jednací řád, nájemní smlouvy, smlouva mezi NNO a majitelem nemovitosti). Ubytovna bude zahajovat provoz s malým počtem klientů, který bude postupně rozšiřovat. Pro partnerské organizace se jedná o zcela novou formu spolupráce, bude ji proto třeba během následujícího roku modifikovat.
- B. komunitní práce ČvT. V rámci projektu do výzvy 19. formulovala tato organizace nový typ aktivity, který umožní zcela novou formu práce s klienty spočívající ne v individuální práci s jednotlivci či rodinami, nýbrž ve společném plánování aktivit a společném řešení problémů souvisejících s bydlením a občanskými vztahy. Tato aktivita je velmi vhodná jako doprovodná činnost investičních akcí směřujících do sociálně vyloučených lokalit, protože by mimo jiné měla vést k ochraně investic. Tato aktivita doporučovaná ve výzkumu (Sociofaktor 2009) je zcela novým nástrojem, který je vítán jak partnery (NNO, Statutární město Přerov), tak obyvateli lokalit. Potenciál spolupráce mezi ČvT, Agenturou, ale i dalšími partnery představuje zavádění a modifikace tohoto nástroje, případně jeho rozšíření mezi ostatními partnery.
- C. Asistence v bydlení Člověka v tísni. Podobně jako u předchozího bodu i zde se jedná o nový nástroj směřující vyhledávání, vyjednání a následnou podporu nájemního bydlení mimo lokalitu.
- D. Doplánování dalších aktivit na tomto poli

Prioritní oblast: Soužití mezi majoritou a romským obyvatelstvem v Přerově

5. Změna postoje veřejnosti k obyvatelům vyloučených lokalit

A. Spolupráce na „Dni soužití“. Potenciálem pro spolupráci Kappa-Help, Statutárního města Přerova, dalších neziskových organizací, PČR a dalších partnerských organizací je promyšlená příprava Dne soužití. Zejména se jedná o co nejširší zapojení majoritní společnosti do programu. Potenciál lokálního partnerství je rozvoj této aktivity směrem k většímu zapojení majoritní společnosti.

B. Spolupráce s novináři na změně stereotypů tradičně spojovaných s Romy v Přerově. V současné době se rozbíhá z popudu Agentury spolupráce mezi NNO a Přerovským deníkem. Díky této spolupráci vzniklo již několik článků, o úspěšných projektech NNO a dalších akcích. Potenciál LP představuje v tento moment rozšíření spolupráce na další neziskové organizace na jedné straně a na zapojení dalších přerovských periodik.

C. V Přerově vznikne internetový portál zaměřený na život Romů. Na této aktivitě se shodli všichni členové LP a celá řada z nich se na ní bude podílet.

C. doplňování dalších aktivit na tomto poli ve spolupráci s odborníky.

Prioritní oblast: Kriminalita a její prevence

6. **Podpora pracovní skupiny „Tour de Dvůr“.** Potenciál spolupráce představuje skutečnost, že tato pracovní skupina je nová a dle shodného mínění svých členů se její činnost musí teprve rozběhnout. Agentura může v tomto ohledu nabídnout expertní podporu, zejména možnost zpracovávání právních analýz, jejichž potřeba může vyplynout z činnosti pracovní skupiny, dále pak přenos dobré praxe, aktuálně se nabízí spolupráce s „multikulturálním týmem“, který působí v Chebu a má podobnou náplň jako „Tour de Dvůr“.

Prioritní oblast: Návykové chování

7. Podpora aktivitě Kappa-Help

A. příprava a zahájení realizace projektu do výzvy 19. Potenciál pro spolupráci zde představuje skutečnost, že v rámci projektu je nově zavedená aktivita terénního pracovníka, který se bude zaměřovat na prevenci návykového chování ve vyloučených lokalitách. Bude ještě třeba promyslet formu jeho působení. K diskusi může přispět celá řada lokálních partnerů.

B. Doplňování dalších aktivit v této oblasti